

Kleurrijk avontuur

REDACTEUR LENNEKE HOOPE
NAM HAAR GEZIN MEE OP
RONDREIS DOOR **MAROKKO** – VAN
MARRAKECH TOT WOESTIJN.

TEKST: **LENNEKE HOOPE**

Van de kruidenkramen
in de medina tot de
muren van de koran-
school Ben Youssef
Madrasa: Marrakech
heeft een betoverend
kleurenpalet.

MICHAEL HANSON/TANDEM STOCK; KELVIN ZYRIS TRAVEL/REMY (MUUR)

M

aham, ik heb alles onder controluh!' Mijn 6-jarige zoon kijkt me fronsend aan terwijl het uiteinde van zijn groene tulband om zijn gezicht wappert. Lewis is druk bezig deze vakantie in rap tempo (zeven dagen) zijn zelfstandigheid te vergaren. Hij wil mijn hand niet vasthouden in de drukke souks van Marrakech, kan in de diepdonkere nacht in de woestijn prima alleen de wc-tent vinden en nu we op het punt staan een kameeltocht te maken, kan hij dus echt wel alleen op een kameel, in plaats van samen met zijn moeder. Dus.

De gids, die de vriendelijke dieren met een touw aan elkaar verbindt, vindt het allemaal geen probleem. Mijn man en stiefzoon ook niet, en dus kijk ik even later toe hoe Lewis zonder enig probleem 'opstijgt' op zijn eigen kameel, die loom zijn poten strekt, eerst achter dan voor, waardoor mijn kind gevaarlijk heen en weer zwiëpt – en zich vervolgens toch zeker drie meter boven de grond bevindt, een grond bezaaid met puntige keien. Ik hou mijn hart vast.

Eigenlijk laat ik mijn hart het liefst zo min mogelijk los. Maar hier in Marokko – avonturen te over – moet het af en toe. En dan zie ik hoe Lewis, zonder al te veel omkijken, door het leven, en dit onbekende land, navigeert. 'Die gaat gewoon,' zeggen mijn man Jaron en ik regelmatig tegen elkaar.

Mijn stiefzoon Natan (15) navigeert allang zelfstandig door het leven. Zo zelfstandig zelfs dat we elkaar in het dagelijkse leven niet eens zo vaak meer tegenkomen. Pubers zitten nou eenmaal graag op hun kamer met de deur dicht en krijgen – zo hoort het ook – steeds meer hun eigen leven. Op Schiphol, terwijl we wachten om te boarden, ontdekken we al meteen iets nieuws: Natan drinkt sinds kort koffie, cappuccino het liefst. Waarom wisten we dit niet en: waar blijft de tijd?

De kamelen worden aan elkaar geregen, we gaan op pad, net buiten het stadje Zagora, dwars door de vallei

Een wirwar van straatjes leidt naar een prachtig uitzicht over de palmvallei in vestingstad Ait-Ben-Haddou.

van de Draarivier. Lewis zijn tulband wappert in de woestijnbries, Natan maakt wiebelend een selfie. Het trage ritme van de kamelen, het geplof van hun poten in het zand, maakt me kalm en ik ontspan. Ik kijk om me heen naar de dorpjes waar we doorheen sjokken, de bergen aan de horizon, de velden waar vrouwen voorovergebogen het graan oogsten. Ik stel me voor hoe het hier in de zomermaanden moet zijn, als de temperatuur de veertig graden passeert. Maar nu is het perfect, een koel briesje, een vriendelijke zon.

We zijn voor een week in Marokko. We maken een kleine, maar enorm diverse rondreis: van de medina van Marrakech, door het Atlasgebergte naar de magische Tinfouwoestijn en terug via de beroemde kasbah van Aït-Ben-Haddou. Onderweg stoppen we in roze-oranje dorpjes, drinken we mierzoete munthee langs de weg en voetballen we op stoffige pleintjes. We ontmoeten overal opdringerige maar tegelijk enorm hartelijke verkopers, hebben lol met het afdingen, lachen om onszelf als we worden afgezet of meegelokt naar winkeltjes waar we vervolgens niet meer onder een koop uitkomen. Natan blijkt bijzonder vaardig in het omknopen van een hoofddoek. Lewis leert pottenbakken. We beleven een avontuur met zijn vieren, dat begint met een paar dagen in het kleurrijke Marrakech.

Marrakech is op het eerste gezicht misschien niet de meest ideale stad voor een gezin. Het eindeloze doolhof aan steegjes van de souks lijkt je levend op te slokken, de dakterrassen zijn hoog, de grond is vies, het eten is exotisch gekruid. En toch is deze stad, als je je eraan overgeeft, een perfecte bestemming voor kinderen. Het voelt alsof je rondloopt in een groot openluchtcircus, met hennaschilders, slangenbezweerders, kraampjes met kruiden, sieraden en lederwaren. Elke straathoek brengt nieuwe geuren, kleuren en details, deuren die toegang bieden tot mysterieuze poortjes en steegjes en tot binnenplaatsjes vol groen en rust, waar je fijn even kunt bijkomen van de hectiek. Marrakech verveelt geen seconde.

We manoeuvreren ons door de medina. Scooters, paard-en-wagens, mini-laadwagentjes en fietsen schieten rakelings langs ons, maar raken ons nooit. Niets botst tegen elkaar, er is een automatische flow, een chaotische maar tegelijk compleet vredige stroming. Een golf die je meesleept en ergens bij een van de gigantische oude poorten weer aan land zet. We be-

kijken de Saädische graftombes, de koranschool Ben Youssef. We drinken muntthee en grote glazen verse jus d'orange op het dromerige dakterras van Henna Art Cafe, vlak bij het beroemde Djemaa el Fnaplein (waar Lewis zich natuurlijk zonder blikken of blozen een slang in de nek laat leggen). 'Het is best dichtbij, maar heel anders dan Nederland. Overal is handel. Het is wel een beetje een rommeltje, maar dat is juist wel leuk, je weet steeds maar niet wat er nu weer gaat komen,' antwoordt Natan, als ik vraag hoe hij het vindt. Als het gebed van de Koutoubia-moskee klinkt, gooit Lewis nog wat existentiële vragen in de groep: 'Wat is bidden? Wie is god? Hoe maakte die aap een salto?' Werelden gaan open.

De volgende dag gaan we op pad, de stad uit om de zuidoostelijk gelegen Hoge Atlas te doorkruisen. De weg slingert zich scherp om de roodbruine bergen, langs diepe ravijnen en ruige toppen. Af en toe stoppen we bij een uitzichtpunt, waar verkopers mineralen en kristallen en zilveren sieraden hebben uitgesteld. De lucht is kraakhelder. Hier en daar ligt een roodbruin dorp tegen een bergwand, als een kameleon in de perfecte schutkleur.

Even later huppelt Lewis naast de lange, elegante verschijning van Abdul de dichtbegroeide oase door.

Ten zuiden van de Atlas, in Ouarzazate, stappen we over in een 4x4 en begeven we ons door een eindeloze rotswoestijn naar de Fintoase, een felgroene pluk, genesteld langs een riviertje in een vouw in het kale maanlandschap. Hier zullen we overnachten in het traditionele berberkamp van Abdul, een lange zachtmoedige man met licht melancholische blik. Hij wacht ons op aan het begin van het dorp en wijst ons onze tenten van kamelenwollen dekens, verscholen tussen de dadelpalmen.

Even later huppelt Lewis naast de lange, elegante verschijning van Abdul de dichtbegroeide oase door. We volgen hen de laagstaande rivier over via dikke keien. Het is heilig, de zon zakt achter de omliggende bergen, er waait een stevige wind. Het geeft dit kleine paradijs een mysterieuze, serene sfeer. We lopen langs palmbomen, bloeiende oleanders, wijnranken, tamarindes en veldjes vol frisgroen tarwe. In een van de woningen in het berberdorp nemen we plaats op de vloerkleden en biedt Abdul ons een Marokkaanse thee aan, die hij zorgvuldig zet, de verse munt in een grote plastic mand. 'Thee is belangrijk voor de berbers, vijf keer per dagen voeren we onze thee ceremonie uit en als we bezoek krijgen, schenken we thee. Ik hou van het traditionele, vredige leven hier in het dorp en ik geef de berbertradities en taal door aan mijn zoontje. Hier in de oase ben ik gelukkig.'

 FAMILIEALBUM

'Mijn man en ik waren al eens in Marokko geweest en er verliefd op geworden,' aldus auteur Lenneke Hoop. 'Het was enorm leuk om het land nu ook door de ogen van onze kinderen te bekijken. Reizen is leerzaam, maar wat we vooral fijn vinden is tijd met elkaar doorbrengen, hoe cliché dat ook klinkt. Onze kinderen vonden de woestijn fantastisch, en ook de kamelenrit en overnachting in een oase. Zelf hou ik enorm van de sfeer, de verwerde tinten roze en oranje. En ik maak graag foto's van de prachtig gemaakte deuren en poorten. Vraag wel altijd toestemming als je foto's van mensen wilt maken. En wees voorzichtig met het fotograferen van vrouwen.'

Het is lekker koel, maar ook pikdonker in de smalle gangen van de joodse kasbah van Zagora, waar we de volgende dag een ronleiding krijgen van Mohammed. Ter oriëntatie laat ik mijn vingertoppen langs de ruwe lemen muren glijden. We stoppen bij een 300 jaar oude synagoge, een zilver-smid en een ijzersmid die bezig is om traditionele ronde kapmesjes te maken die gebruikt worden om graan te oogsten. Mohammed is trots op zijn woonplaats: 'Mijn huis is 300 jaar oud. Ik ben geboren in de woestijn. Ik kan niet leven in de moderne stad, ik zou er gek worden.'

Het is vijf uur 's middags in Tamegroute, de moskee laat een gebed over het dorpsplein schallen. In de schaduw van een rommelig kioskje rusten we uit terwijl de jongens voetballen met een groepje kinderen, hun lange schaduwen schieten over het plein. Het is zo'n reismoment waarbij je niet per se op de allermooiste of beroemdste plek bent, maar wel het grootste geluk

V.l.n.r.: Slangenbezweerders tonen hun kunsten op het beroemde Djemaa el Fnaplein in Marrakech; naast muntthee is verse jus d'orange er overal verkrijgbaar; een kamelenrit door de woestijn gaat vooraf aan een overnachting in een berberkamp in de Tinfouwoestijn ten zuiden van Tamegroute – een zonsongang en nachtelijke sterrenhemel maken dit tot een onvergetelijke ervaring.

voelt. Zo word ik er door overvallen, op een stoffig plein, op een gammel plastic stoeltje met een ijskoud flesje cola tegen mijn wang.

Aan de overkant ontdekte ik even daarvoor een van de mooiste plekken op deze reis. Al in de medina van Marrakech raakte in gefascineerd door alle prachtige deuren, bewerkt met hout, zilver en goud en caleidoscopische mozaïeken. Maar de mooiste deur vond ik zojuist hier in Tamegroute. Een deur met meerdere lagen hout, fijntjes bewerkt, de kleuren vervaagd, de goudverf bladderend. Het is de deur van de Zawiya Nassiriya-bibliotheek, ooit de belangrijkste van heel noordelijk Afrika. Hier zien we geen grote groepen toeristen zoals in Marrakech, slechts een man die de stoep veegt terwijl binnen een aantal prachtig gekaligrafieerde korans uit de 14de eeuw achter glas liggen. Verborg schatten.

De zon zakt achter een zandduin, Lewis en Natan rollen stoeiend de helling af, het warme zand stuift om ze heen, achter hen schittert een goudgele zee met hier en daar een toefje groen. We zijn in de Tinfouwoestijn, een uur rijden van Tamegroute, en we gaan hier overnachten. Thuis zagen we er al naar uit, onze eerste woestijnervaring. In ons tentenkamp, terwijl we wachten op onze avondmaaltijd (geurige tajines met kip en verse groente) bespreken we het magische

woestijnzand; de kleur, de structuur, het oneindig aantal korrels.

Een uur later is het aardedonker en liggen we met onze ruggen tegen een duin, terwijl de fijne, zachte zandkorrels onze shirts en broeken in stromen. We turen omhoog naar de overdonderend heldere sterrenhemel. Met een app speuren we het heelal af, sterrenbeelden lichten op, alsof we een eeuwenoude geheimtaal ontcijferen. De jongens hebben geen geduld voor onze uitleg over Grote Beer en Kleine Beer. Ze klimmen het hoogste duin op, de donkere nacht in.

We gaan slapen onder zware kamelenharen dekens, onze bedden vol met zand uit onze kleren. Als we wakker worden, staat Lewis meteen op en verdwijnt zonder ons te groeten door de flap van de tent. Ik ga hem achterna maar hij is al gevlogen, het hoogste duin op, nog even spelen in de enorme zandbak.

In het eeuwenoude vestingstadje Aït-Ben-Haddou slapen we in een traditionele riad, de muren van riet en steen gemaakt. In de namiddag wandelen we via het nieuwe gedeelte van het stadje naar de oude kasbah. Eerst moeten we een rivier over, net als een paar vrouwen met grote tassen op hun hoofd, een man met een mager ezeltje. De lucht is diepblauw, een contrast met het

donkerrode dorpje, spectaculair gelegen tegen een berghelling. Lewis rent vooruit, zijn grote broer zit hem achterna. In de rivierbedding vindt hij stenen die glinsteren in het late licht, kristallen noemt hij ze als ze verdwijnen in zijn zakken. Over uitgesleten trappetjes dwalen we omhoog naar het uitzicht, een zee van palmen in een roestkleurige vallei.

De laatste avond zijn we terug in Marrakech. We logeren in Gueliz, het nieuwe gedeelte van de stad waar moderne winkels en hippe rooftopbars elkaar afwisselen. Natan, liefhebber van fastfood in al zijn glorieuze vormen, is blij dat we een keer een dikke hamburger eten op het dakterras van Kechmara, een stijlvol café met retro kuipstoeltjes en hippe obers in het zwart. Maar de aantrekkingskracht van de souks is onweerstaanbaar en even later doen we een laatste rondje, en dingen nog een keer af, op een blauw geschilderde mineraal die Lewis móet hebben. Hij is inmiddels een geoefend onderhandelaar. 'Twenty dirham!' roept hij, en de verkoper noemt het lachend een deal. Tevreden steekt Lewis de steen, en een stukje van de wereld, in zijn zak.

Beeldredacteur **Lenneke Hoop**e reisde eerder voor *Traveler* naar het Griekse eiland Ammouliani, waar ze de lokale keuken beschreef.

Het hele gezin van **Lenneke Hoop** was enthousiast over de rondreis door Marokko. 'Je bent in een totaal andere wereld, op slechts een paar uur vliegen.'

PRAKTISCH

De reis
De vlucht van Amsterdam naar Marrakech duurt zo'n 3,5 uur. Zowel KLM als Transavia vliegen rechtstreeks.

Beste tijd
De zomers in Marokko zijn heet. Beter is het om te reizen in het voor- en najaar als de temperaturen wat milder zijn en de oases in bloei staan. Door de korte reisafstand is Marokko een ideale bestemming voor de kortere schoolvakanties.

MET HET GEZIN

Samen op rondreis

De beschreven reis werd georganiseerd door Djoser Family. Wil je een rondreis door Marokko maken, compleet met een aantal bijzondere avonturen, dan is het aan te raden een georganiseerde reis te boeken. Zeker wanneer je reist met kinderen, is het leuk om een rondreis te kiezen die op hun belevingswereld is afgestemd. Djoser Family biedt reizen vanaf 10 jaar, vanaf 16 jaar en voor alle leeftijden. Er zijn reizen van 8 dagen en 21 dagen. De kinderen in de groep trekken al snel met elkaar op, en dat maakt het vaak ook een stuk relaxter voor de ouders. Ga voor meer informatie naar djoser.nl/familiereizen.

HAMMAM

Bij een bezoek aan Marrakech hoort een bezoek aan de hammam, een Oosters badhuis. Tijdens een reis met kinderen is dat misschien niet het eerste waar je aan denkt, maar in een aantal hammams in de medina zijn kinderen welkom. Hammam Isis biedt een pakket met scrub, massage en jacuzzi voor het hele gezin en een glas muntthee na afloop. spa-isis.com

Speciaal voor **Traveler-lezers**: Bij boeking € 150,- korting per gezin met code **NGTJMASH18**

8-daagse woestijn- & stedenrondreis door Marokko met Djoser Family

Overnachten onder de sterrenhemel in de Sahara, een kopje muntthee drinken bij de bedoeïenen, zoeken naar sneuisterijen in de medina van Marrakech, dwalen door labyrintische steegjes en op een kameel de woestijn trotseren: Marokko is een sprookje uit *Duizend-en-een-nachten*! Tijdens deze 8-daagse Djoserreis beginnen we in Marrakech. Via de hoogste bergtop van Noord-Afrika reizen we vervolgens door de Hoge Atlas naar Ouarzazate, ook wel het 'Hollywood in de woestijn'

genoemd. Met 4x4's rijden we de Fintoase in, waar we in een comfortabel tentenkamp overnachten bij de berbers. De Tinfouwoestijn betreden we per kameel die ons door een schitterende omgeving naar een bedoeïenenkamp brengt voor een andere bijzondere overnachting. Ook gaan we naar Ait-Ben-Haddou, een dorp dat met zijn bekende kasba het decor vormde in veel films, zoals in *Game of Thrones*, *The Mummy* en *Gladiator*.

REISPROGRAMMA

- Dag 1** Amsterdam - Marrakech
- Dag 2** Marrakech, bezoek aan soeks & Djemaa el Fnaplein
- Dag 3** Marrakech - Ouarzazate - per jeep naar Fintoase
- Dag 4** Fintoase - Zagora
- Dag 5** Zagora - Kamelentocht in Tinfouwoestijn
- Dag 6** Tinfouwoestijn - Ait-Ben-Haddou
- Dag 7** Ait-Ben-Haddou - Marrakech
- Dag 8** Marrakech - Amsterdam

PRIJS

Vanaf € 1145,- p.p.

INCLUSIEF

Rechtstreekse vlucht met Transavia, alle vluchttoeslagen, Nederlandse reisbegeleiding, vervoer per eigen bus met airconditioning, overnachtingen in hotels met eigen douche/toilet inclusief ontbijt, overnachtingen in tent bij Fintoase én Tinfouwoestijn inclusief ontbijt en diner, jeeptocht naar Fintoase, kamelentocht in de Tinfouwoestijn

MEER INFORMATIE

Kijk voor deze reis, vertrekdata, accommodaties en reviews op djoser.nl/family. Ook organiseren we in het hele land informatiedagen. Kijk op djoser.nl voor jouw dichtstbijzijnde informatiedag.

COMPLETE AANBOD

Djoser organiseert meer dan 200 verschillende groepsrondreizen naar zo'n 100 landen. Kijk voor ons complete aanbod op djoser.nl.

